

2. Крикавський Є., Гринів Н., Таранський І. Логістика та розвиток організації.—Львів: ДУ «Львівська політехніка», 1999.- 198с.
3. Чухрай Наталія Іванівна. Формування інноваційного потенціалу промислових підприємств на засадах маркетингу і логістики: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.06.01 / НАН України; Інститут регіональних досліджень. — Л., 2003. — 41с.
4. Курчеева Г.И., Алетдинова А.А., Хворостов В.А. Оценка адаптивного потенциала предприятия // Управление риском. – 2006. – №2. – с.34-40.
5. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія / За заг. ред. проф. А.Е.Воронкової. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.- 448 с.
6. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, професора Іванова Ю.Б., д-ра екон. наук, професора Тищенко О.М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 384с.

Грозний І.С.

СПРИЙНЯТЛИВІСТЬ ПРОМИСЛОВІСТЮ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ УТВОРЕНЬ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВИКОРИСТАННЮ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ

І. Вступ. Досвід економічного розвитку підтверджує, що еволюційний процес в економіці здійснюється саме за допомогою інновацій. Вони сприяють модернізації та структурній перебудові. Для забезпечення сприятливих умов інноваційної діяльності промислових підприємств, велике значення має формування інноваційних інфраструктурних утворень, реалізація ефективної державної інноваційної політики на регіональному рівні, створення сприятливих умов для фінансового забезпечення інноваційної діяльності. В умовах дефіциту власних коштів та низької кредитної активності комерційних банків альтернативним джерелом фінансування розвитку українських інноваційних інфраструктурних утворень може стати венчурний капітал.

Сприйняття інновацій та інноваційних інфраструктурних утворень як вирішального фактора економічного розвитку знайшло своє відображення у багатьох дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних авторів, теоретиків та практиків: В.М. Гейця, П. Друкера, С.М. Ілляшенка, Є.В. Крикавського, Б. Санто, Р. Солю, Д.М. Черваньова, М.Г. Чумаченка та інших. Майже кожний дослідник наводить свої ознаки класифікації інноваційних інфраструктурних утворень. Однак тематиці використання венчурного капіталу в інноваційній діяльності увагу приділяло обмежене коло вітчизняних дослідників: Л.Л. Антонюк, М.А. Козоріз, Н.Ю. Пікуліна, А.М. Поручник, І.Я. Софіщенко.

На думку автора, доцільно продовжити дослідження у цьому напрямку та визначити рівень сприяння інноваційних інфраструктурних утворень венчурному інвестуванню в Україні, що необхідно, в кінцевому рахунку, для активізації інноваційної діяльності промислових підприємств.

ІІ. Постановка завдання: вивчення сучасного стану інноваційних інфраструктурних утворень в Україні та сприйнятливості їх вітчизняною промисловістю; визначення рівня сприяння інноваційних інфраструктурних утворень використанню венчурного капіталу.

ІІІ. Результати.

Недостатня підтримка інноваційної діяльності державою призвела до розриву зв'язків науки з виробництвом, унаслідок чого зменшилася частка вітчизняної продукції, яка має сучасне наукове забезпечення. На рис. 1. показана динаміка питомої ваги інноваційно активних підприємств в загальній кількості промислових підприємств за 1994-2004 рр.

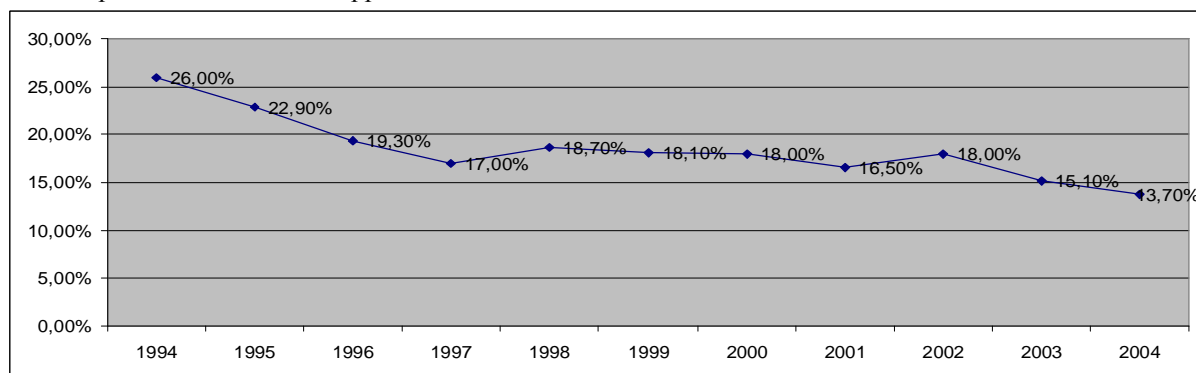

Рис.1. Динаміка питомої ваги інноваційно активних підприємств в загальній кількості промислових підприємств

Для порівняння відзначимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності в цей час мали Португалія і Греція: перша – 26%, друга – 29%, що приблизно в 2 рази вище ніж в Україні. А порівняно з країнами – лідерами в технологічній сфері, такими як Нідерланди, Австрія, Німеччина, Данія і Ірландія, в яких цей показник складає, відповідно, 62, 67, 69, 71 і 74%, розрив складає 3-4 рази. Вибірковий аналіз стану інноваційної діяльності в промисловості України показав, що на кінець 2004 року

розробкою і впровадженням інновацій з числа обстежених приблизно 10тис. підприємств займалися 1359. На сьогоднішній день приріст ВВП за рахунок впровадження нових технологій в Україні складає 0,7%, а в розвинених країнах — 90%. Частка підприємств, які впроваджували технології у 2005 році в Україні — 7,9%, а в розвинених європейських країнах цей показник перевищує 70%, в Польщі — 17% [1, с. 35]. У першому кварталі 2006 року в Україні ситуація дещо покращилася, питома вага підприємств, що впроваджували інновації склала 7,9% (табл.1) [2]. При цьому інноваційну ситуацію в державі визначають підприємства машинобудування - 32% від загальної кількості інноваційно активних підприємств.

Обсяги і темпи здійснення інноваційної діяльності в Україні свідчать про недосконалість механізмів фінансування інноваційних проектів, що визначає необхідність пошуку шляхів активізації інноваційної діяльності в умовах значної обмеженості матеріально-технічних та фінансових ресурсів. В економічно розвинутих країнах розвиток інноваційної діяльності все більш визначає венчурне підприємництво [3, с. 107]. Наведене обумовило розгляд у статті венчурного підприємництва як важливого напрямку створення сприятливого інвестиційного клімату для інноваційної діяльності.

Таблиця 1. Інноваційна активність промислових підприємств

	I квартал 2006 року	I півріччя 2006 року	9 місяців 2006 року
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	7,9	9,4	9,0
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	4,8	5,8	6,3
Освоєно інноваційні види продукції, найменувань	677	1234	1663
з них нові види техніки	220	382	537
Впроваджено нові технологічні процеси, процесів	163	355	566
у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	78	157	228

У сучасному економічному словнику Райзберга Б.А. венчурне підприємництво – це вид бізнесу, який орієнтований на практичне використання технічних і технологічних новинок, результатів наукових досягнень, ще не спробованих на практиці [4].

На наш погляд, таке розуміння венчурного підприємництва є дуже вузьким. Треба зауважити, що венчурні фірми і венчурні інвестори є підприємствами які діють в сфері венчурного бізнесу. Тому щоб запобігти плутанині у термінології пропонуємо поділяти венчурні підприємства на венчурні інноваційні підприємства (або просто інноваційні підприємства) та венчурні фінансові підприємства (або венчурних інвесторів). Крім цього, до венчурного підприємництва доцільно відносити такі інфраструктурні утворення, які сприяють та в певній формі координують діяльність інноваційних підприємств. До цих утворень відносяться: бізнес-інкубатори, науково-технічні парки, технополіси. Таким чином, венчурні підприємства доцільно поділяти на три загальних види: венчурні інноваційні підприємства, які безпосередньо реалізують інноваційні проекти, венчурні фінансові підприємства, які формують венчурний капітал та надають його в формі інвестицій, та інфраструктурні утворення сприяння венчурному підприємництву (табл.2).

Таблиця 2. Кількість інноваційних інфраструктурних утворень в Україні у 1998-2005рр.

Інноваційні інфраструктурні утворення	1998	2000	2002	2004	2005
Бізнес-інкубатори	28	46	63	69	71
Бізнес-центри	57	132	257	276	299
Регіональні фонди підтримки підприємництва	48	72	107	149	151
Технопарки	-	7	8	8	15

Інноваційне інфраструктурне утворення – це сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні тощо), до них належать: виробнично-технологічні структури (технопарки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні та інжинірингові фірми, фірми, що роблять імпортозамінюючу продукцію); об'єкти інформаційної системи (аналітичні і статистичні центри, інформаційні бази і мережі) [5,с. 58].

Технологічний парк – юридична особа або об'єднання на підставі договору про спільну діяльність юридичних осіб (учасників), головною метою яких є діяльність щодо виконання інвестиційних та іннова-

**СПРИЙНЯТЛИВІСТЬ ПРОМИСЛОВІСТЮ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ УТВОРЕНЬ,
ЩО СПРИЯЮТЬ ВИКОРИСТАННЮ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ**

ційних проєктів, виробничого впровадження наукомістких розробок, високих технологій та конкурентоспроможної на світових ринках продукції [6].

Українські технопарки за напрямом своєї діяльності різнопрофільні і не прив'язані до певних територій. На сьогоднішній день в Україні діють вісім технопарків: “Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка” (на базі Інституту фізики напівпровідників НАНУ, 1999 р., м.Київ), “Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона” (1999 р., м. Київ), “Інститут монокристалів” (1999 р., м.Харків), “Вуглемаш” (2001 р., м.Донецьк), “Інститут технічної теплофізики” (2002 р., м. Київ), НТУУ “Київська політехніка” (2002 р., м.Київ), “Інтелектуальні інформаційні технології” (2002р., м. Київ), “Укрінфотех” (2002 р., м. Київ). У 2005 році відкрито ще сім технологічних парків: “Агротехнопарк” (Київ), “Еко-Україна” (Донецьк), “Наукові та навчальні прилади” (Суми), “Текстиль” (Херсон), “Ресурси Донбасу” (Донецьк), “Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій (УМБЦЕНТ)” (Одеса), “Яворів” (Львівська область, м. Яворів) [7, с. 107].

В цілому з моменту свого створення технопарки України виробили інноваційну продукцію на суму 1 млрд. 382 млн. 396 тис. грн. В інноваційних та інвестиційних проєктах, які реалізуються в рамках технопарків, задіяні понад 23 тис. працівників. До державного та місцевих бюджетів, державних цільових фондів технопарками сплачено 157861 тис. грн. Ними вироблено 56 видів конкурентоспроможної інноваційної продукції (рис. 2).

Бізнес-інкубатори — це організації, основною задачею яких є підтримка малих, знову створених фірм і починаючих підприємців, що хочуть, але не мають можливості почати свою справу.

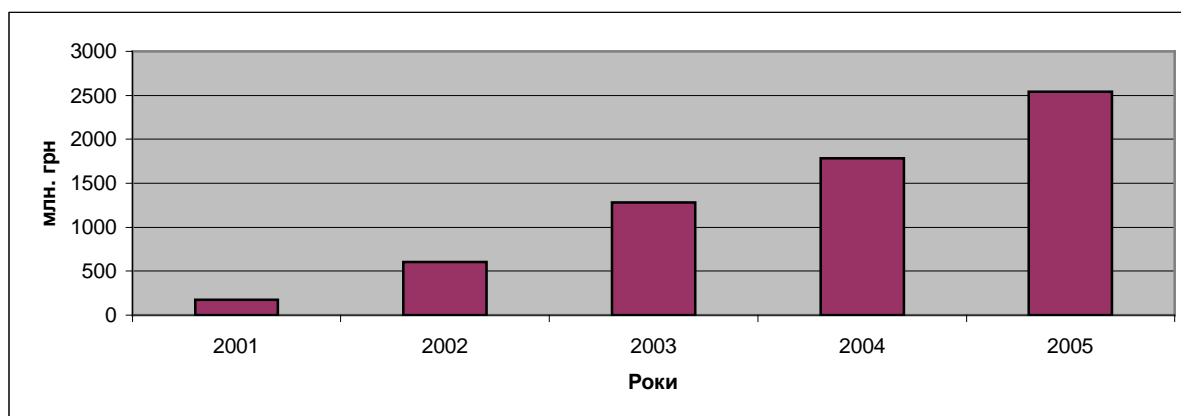

Рис. 2. Обсяг реалізованої технопарками України інноваційної продукції за 2001 – 2005 рр.

Інкубатор бізнесу може бути автономним, тобто самостійною господарською організацією з правами юридичної особи, або діяти в складі технопарку (у цьому випадку він може називатися “інкубатором технологій”). Таким чином, бізнес-інкубатори можуть існувати в двох видах: діяти як самостійні організації або ж виступати як ядро технопарків. У першому випадку бізнес-інкубатори створюються, як правило, для підтримки нетехнологічного підприємництва і фірм звичайних технологій. У другому випадку інкубатори, що знаходяться в складі технопарку, орієнтовані на роботу в областях високих технологій, підтримку малих починаючих інноваційних підприємств, малого інноваційного підприємництва в науково-технічній сфері.

За даними досліджень, опублікованих у 2004 році експертами Міжнародної Асоціації Наукових Парків, 88% науково-технологічних парків різних країн світу дійсно займаються інкубацією бізнесу: 52% науково-технологічних парків мають інкубатор, яким вони керують самостійно (команда керівників технопарку керує і бізнесом-інкубатором); 23% науково-технологічних парків мають хоча б один інкубатор бізнесу, що представляє індивідуальний проєкт із незалежною командою керівників (хоча в деяких випадках технопарк і інкубатор має тих самих акціонерів); у 13% випадків науково-технологічний парк являє собою великий бізнес-інкубатор, до якого додано кілька об'єктів і служб, для обслуговування клієнтів на постінкубаційній стадії (це той випадок, коли можна бачити чітку еволюцію: від інкубатора до технопарку); близько 12% науково-технологічних парків не займаються інкубацією бізнесу; незважаючи на великий розкид напрямків діяльності, приблизно 75% інкубаторів підтримують тісні відносини з найближчими університетами, або прагнуть до цього.

Технополіс – науково-виробничий комплекс із розвинутою інфраструктурою сфери обслуговування, що охоплює територію окремого міста. Тобто, в економіці якого головну роль відіграють дослідні центри, що розробляють нові технології, і виробництва, що ці технології використовують. Діяльність інноваційних центрів зорієнтована на підтримку вже сформованих малих інноваційних фірм, що пройшли найважчий початковий етап створення.

Хоча в Україні діє низка інноваційних центрів таких, як Донецький інноваційний центр, інноваційний центр “MAGIC Solutions” в м. Харкові, Центр розвитку інновацій в м. Києві, є велика потреба у венчурному інвестуванні, тому що, головною перешкодою розвитку інноваційних інфраструктурних утворень є насамперед брак фінансових ресурсів (рис.3).

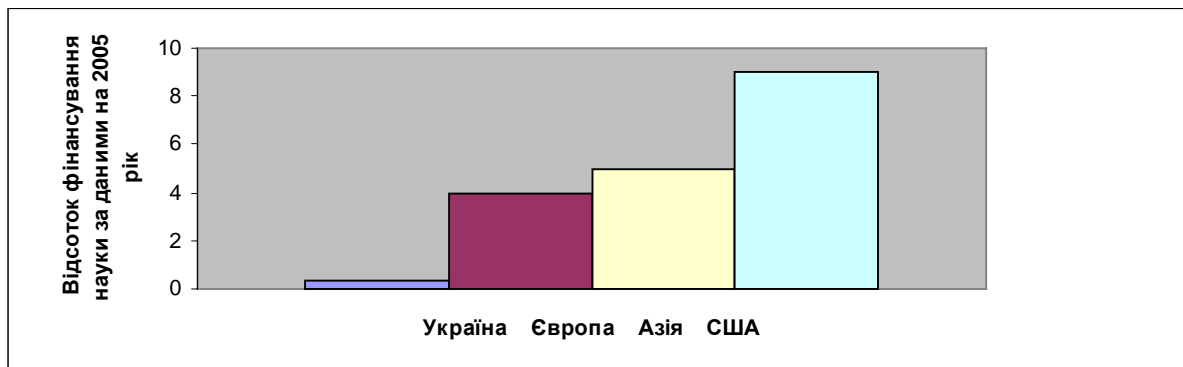

Рис. 3. Фінансування інноваційної інфраструктури в Україні, США, країнах Азії та ЄС за даними на 2005 рік

Венчурні фонди є основним видом венчурних інвесторів. Світовий досвід венчурного підприємництва показує, що можна виділити три типи венчурних фондів (інвесторів): 1) фінансові фірми, що мають юридичну форму партнерств (товариств), які можуть залучати приватні та державні кошти для широкого спектру фінансування, 2) фінансові фірми, які являють собою дочірні компанії великих фінансових організацій та промислових корпорацій, 3) приватні інвестиційні компанії малого бізнесу, які мають обмежені фінансові ресурси та спеціалізуються на інвестуванні малого бізнесу. Усі вони реалізують загальну венчурну схему: залучають капітал з фінансових інститутів до того, як він інвестується в інноваційні підприємства [8, с. 149].

Більшість венчурних фондів, що працюють в Україні, створені або безпосередньо міжнародними організаціями такими як ЄБРР. Зокрема, на кошти ЄБРР була створена компанія Euroventures Ukraine (капіталізація – \$30 млн.) або у межах міжурядових домовленостей. Приватних венчурних фондів у чистому вигляді зараз майже немає на Українському ринку.

Своїх представників в Україні мають такі компанії як Commercial Capital Enterprise, Foyil Assets Management, Ladenburg Thalmann Ukraine Ltd., Cambridge Life Sciences Fund, NCH Advisors, New Century Holdings.

На сьогодні в Україні існують 12 венчурних фондів з високою доходністю (табл.2) [9].

Таблиця 2. Доходність венчурних фондів, за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ).

Компанія	Доходність за 2005рік, %
1	2
ЗАТ «КУА «Радінвест»	957,59
ВАТ «КУА «Росан - Капітал»	373,09
ТОВ «ВОК Інвестмен»	163,79
ТОВ «Софія Капітал Менеджмент»	159,09
ВАТ «Автоальянс – ХХІ век»	127,65
ТОВ «КУА «ЛІКО – ІНВЕСТ»	90,65
ЗАТ «Товариство»	85,23
ЗАТ «КУА «Форум»	84,86
ТОВ «Міленіум Ессет Менеджмент »	77,87
ВАТ «ВІНКО»	68,98
ТОВ «КУА «ІТТ - Менеджмент»	57,31
ЗАТ «КУА АПФ «Брокбізнесінвест»	2,52
Середня доходність	98,40

У високій доходності венчурних фондів нема нічого дивного, оскільки діяльність венчурних компаній пов'язана з великими ризиками. Венчурний фонд DFJ Nexus створений у 2006 р. компанією «Техінвест» у найближчі 5 років збирається інвестувати \$100 млн. у молоді високо потенційні та високотехнічні компанії України та СНГ – для їх активного просування на світовий ринок.

Процеси впровадження інноваційних розробок неможливі без пошуку інвестора, який займається венчурним фінансуванням перспективних проєктів. Пошук та підбір компаній це дуже важливі складові процесу інвестування. Саме цьому сприяють інноваційні інфраструктурні утворення, які виступають своєрідним зв'язком між венчурним капіталом і підприємствами, особливо промисловими. Але ефективно використання у них венчурного капіталу, пов'язується з рядом проблем, розв'язання яких потребує наступних кроків: вдосконалення правової бази щодо підвищення ефективності сучасних організаційних форм: технопарків, фінансово-промислових груп, акціонерних товариств, консорціумів, спільних підприємств, якими передбачається концентрація інтелекту та виробництва з метою досягнення конкурентоспроможності в умовах глобалізації; чітке визначення механізму використання венчурного капіталу, розрахунку ризикованості венчу-

СПРИЙНЯТЛИВІСТЬ ПРОМИСЛОВІСТЮ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ УТВОРЕНЬ, ЩО СПРІЯЮТЬ ВИКОРИСТАННЮ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ

рних інвестицій; стимулювання фінансових установ України до розвитку вітчизняного венчурного підприємництва.

IV. Висновки. Сучасний стан розвитку української промисловості засвідчує об'єктивну потребу в найшвидшому кількісному та якісному розвитку інноваційних інфраструктурних утворень. Проте трансформаційні процеси у вітчизняній науково-технічній та інноваційній сферах відбуваються в умовах відсутності системності та послідовності, що відбиває необхідність стабільного фінансування, тобто активного залучення венчурного капіталу.

Джерела та література

1. Соловьев В.П. Конкуренция в условиях инновационной модели развития экономики/ Под науч. ред. д.е.н. Б.А. Малицкого. – К.: Феникс, 2006. – 165с.
2. www.ukrstat.gov.ua
3. Грозний І.С., Грозна О.С. Організаційні форми венчурного фінансування та його інфраструктура/ Науковий вісник БДФЕІ., 36. н.п. Випуск4: Економічні науки. – Чернівці, 2003. – С. 107-108.
4. Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш. Современный экономический словарь. – 2-е изд., испр. – М.: ИНФРА – М, 1999 – 479 с.
5. Жилінська О.І., Чеберкус Д.В. Розвиток інноваційної інфраструктури// Фінанси України. – 2005. - № 7. – с. 57 – 65.
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” № 3333-IV від 12 січня 2006 року.
7. Туташинський В.І. Технологічні парки України: результати роботи та проблеми діяльності // Наука та інновації. – 2005. – № 2. – с. 101 – 108.
8. Грозний І.С. Модель взаємодії венчурного капіталіста і підприємця на інноваційному ринку України / Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 100-1. – Донецьк, ДонНТУ, 2005. – С. 145-154.
9. А. Ерёмченко Ненаглядные// Бизнес - 16.10.06. - №42 – С. 62.

Драчук Ю.З., Рассуждай Л.Н.

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ УГОЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

Угольная промышленность Украины как известно является одной из базовых отраслей экономики страны, однако существует большое противоречие между ее значением, сверхкризисным техническим и экономическим состоянием, в котором она сейчас находится. С развитием экономики Украины будет возрастать потребность в угле. Исходя из Концепции развития угольной промышленности Украины объем добычи угля прогнозируется увеличить в 2010 году до 90,9 млн.т, а производственные мощности – до 105,8 млн.т в год. На втором этапе развития отрасли прогнозируется в 2015 году достичь объема угледобычи на уровне 110,3 млн.т, а к 2030 – 130 млн.т в год.

Учитывая то обстоятельство, что действующий шахтный фонд чрезмерно изношен и стареет, а развитие горных работ на многих шахтах не обеспечивает простое воспроизводство очистной линии забоев, обеспечить такие объемы добычи весьма проблематично. Однако вполне реально обеспечить страну углем собственной добычи на основе использования инновационной модели развития действующих и строительства новых шахт.

Необходимым условием реализации стратегии инновационного развития экономики Украины, экономической стратегии развития угольной отрасли является формирование и расширение организационно-экономического механизма регулирования инновационной деятельности. Основой разработки такого механизма регулирования инновационной деятельности для всех экономических субъектов является концепция целевого управления инновациями, суть которой состоит в создании благоприятных экономических условий, необходимых льгот, которые побудили бы всех участников инновационного процесса ускорить их реализацию на основе усиления стимулирующей роли результатов инноваций [1, С. 253]. В угольной отрасли особенности данного механизма раскрыты в работе А.И.Амоши, А.И.Кабанова, В.Е.Нейенбурга [2], основные положения которого заключаются в следующем:

добыча угля, как основного энергоносителя, должна в обозримой перспективе обеспечить нужды энергетики, металлургии, населения и другие потребности страны;

действующий шахтный фонд подлежит реструктуризации. Здесь рассматриваются: немногочисленная группа высокорентабельных крупных шахт; значительное число убыточных шахт, требующих капитальной реконструкции; группа глубоко убыточных шахт, не имеющих значительных запасов угля и подлежащих ликвидации;

поддержание и развитие угольного производства в Украине на основе строительства новых и достройке пусковых очередей действующих шахт, капитальной реконструкции действующих шахт с устаревшими пассивными основными фондами, в техническом переоснащении активных производственных фондов и внедрением нетрадиционных технологий и диверсификации производства;